

פרוטוקול מס' 311

מישיבת ועדת העבודה

יום ה' ו' באייר תשל"ו - 6 במאי 1976, שעה 14.30

נ כ ח ו :

חברי הועדה:
ש. ארבל-אלמוזלינו - היו"ר
ל. דיציאן
מ. דרובלם
ה. זיידל
י. יודין
י. כהן

מוזמנים:
א. ירמנס - האוצר
א. רוט - האוצר

מזכיר הועדה: מ. משולם

קצרנית: מ. איזנברג

מצבם של הפנסיונרים עובדי ממשלת המנדט

סדר-היום:

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו: אני פותחת את הישיבה.
בישיבת הועדה מיום 15 במרס השנה, העלה
חבר-הכנסת דיציאן שאלת מצבם של הפנסיונרים עובדי ממשלת המנדט. והועדה
החליטה לכלול את הנושא בסדר-יומה. היום אנו מקדישים את הישיבה לשאלה
זו.

נמצאים אתנו מר ירמנס, הממונה על עניני
השכר באוצר ומר רוט מלשכת החשב הכללי באוצר, שהוא מומחה לעניני גימלאות.
חבר-הכנסת דיציאן, אנא הצג את הבעייה.

ל. דיציאן:

אשחדל להציג את הבעייה בקצור נמרץ.
 עם סיום המנדט, היתה לעובדי המנדט
 הברירה לקבל את הפנסיה שהגיעה להם מממשלת בריטניה בלירות שטרלינג,
 או לקבל את הפנסיה שלהם מממשלת ישראל בלירות ישראליות. הדבר הזה
 נקבע באמנה שנחתמה בין ממשלת ישראל ובין ממשלת בריטניה בקשר לזכויות
 ולחובות של שני הצדדים. וממשלת ישראל קבלה על עצמה לשלם את הפנסיה
 לעובדי המנדט שבחרו לקבל את הפנסיה מממשלת ישראל. אולם כאשר הגיעה
 עת התשלום, היתה ממשלת ישראל בדיעה שהיתה מקובלת באוסטריה בתקופת
 האינפלציה הגדולה, שהמרק הוא מרק, גם אם ערכו ירד ו-10,000 קרונוח
 ערכם היה שילינג אחד. נכון הוא שבישראל לא הגענו לממדים כאלה של
 אינפלציה. אבל אם בתחילת מלחמת העולם השניה היתה הלירה שטרלינג
 שווה ל-5 דולר, ובסיום תקופת המנדט בארץ-ישראל הלירה המנדטורית היתה
 שווה ל-4 דולר. על ההתפתחות האינפלציונית במדינת ישראל, אינני צריך
 להאריך דברים. עד 1961 קבלו עובדי המנדט שהיא זכאים לפנסיה את הפנסיה
 שהגיעה להם לפי חישוב לירה מנדטורית שווה לירה ישראלית. הארגון שלהם
 פנה לוועדת הכספים של הכנסת, וזו העבירה את הנושא לטיפול של ועדת
 משנה שהיתה מורכבת מהמנוח חזני והמנוח לויין ויבדל לחיים ארוכים חבר-
 הכנסת קרגמן. ועדת המשנה המליצה, והמלצותיה אושרו על ידי ועדת הכספים
 ב-12.1.61, שעובדי המנדט יקבלו את הפנסיה שלהם בהתאם למשכורת האחרונה
 שלהם ב-15 במאי 1948 כפול 5.

מדוע כפול 5?

י. יודין:ל. דיציאן:

כי באותו זמן הלירה שטרלינג היתה שווה
 5.040 לירות ישראליות. ועוד החליטה
 ועדת הכספים שעל סכום זה יש לשלם תוספת יוקר וטרואקטיבית בתאריך קבלת
 החלטתה. מה עשה האוצר? הוא חילק את המשכורת האחרונה שקיבל עובד
 המנדט לשני חלקים: משכורת ותוספת היוקר המנדטורית, ורק את המשכורת
 הכפיל ב-5.040 לירות. ולסכום שנתקבל הוסיפו את תוספת היוקר הרגילה.
 אני חושב שאין עוול יותר גדול מאשר הבחנה זו בין המשכורת ובין תוספת
 היוקר. אינני רוצה להסעות את הועדה, אבל אם זכרוני אינו מטעני,
 ידוע לי שכבר בתקופת המנדט אחדו תוספת היוקר והמשכורת לתשלום אחד.
 על כל פנים היום, בעקבות הרפורמה במס-הכנסה, בתלוש המשכורת מופיעים
 שכר היסוד ותוספת היוקר בנפרד, אבל למעשה תוספת היוקר משתלמת על
 כל השכר, עד תקרה של 3500 לירות. לכן כאשר פנו אלי נציגי הפנסיונרים
 עובדי המנדט בעניין זה, מצאתי לנכון להביא את העניין לבירור בוועדה.

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו: מדוע טיפלה בנושא זה ועדת הכספים?א. ירמנס:

לא היה הסכם עבודה. קבלנו סכום כסף, כאשר
 החברות לגבי כסף זה היתה חבות שיצרה
 ממשלת המנדט. זה לא היה, כאמור, הסכם עבודה, אלא חוב שקבלנו על עצמנו
 לשלם לפי הגדרות מדויקות של ממשלת המנדט, שאנו לא היינו צד להן.
 אנו שילמנו את הסכום שנקבע. היו חילוקי דיעות על סכום מסויים. ועדת
 המשנה של ועדת הכספים דנה בנושא מבחינה כספית, ולא משום שעובדי המנדט
 לשעבר היו עובדי המדינה. אף פעם לא היו יחסים של עובד ומעסיק עם עובדים
 אלה ואין לנו חבות פנסיונית של מעסיק כלפיהם.

י. יודין:

אילו לא נעשה ההסכם עם ממשלת המנדט, יש
 לניח שהיום הממשלה הבריטית היתה משלמת
 את הפנסיה לפנסיונרים. אבל בעקבות ההסכם עברה חבות זו לממשלת ישראל.

א. ירמנס:

החבות כפי שסוכמה. ויש להבדיל בין חבות
 זו ובין חבות פנסיונית. אנחנו לא קבלנו
 חבות פנסיונית. אנו קבלנו חבות של תשלומים. ולא יכולנו להגיד דבר
 וחצי דבר לגבי הזכויות, כי הזכויות היו מוגדרות.

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו: השאלה הייתה, איך היתה מורכבת אותה פנסיה; ואם אמנם התערער הבטיס, אולי יש מקום

לחשוב על שנוי?

ל. דיציאן: פסק הבוררין קובע שיש לחשב את הפנסיה בהתאם למשכורת האחרונה ששולמה לעובד על ידי ממשלת המנדט בזמן שפרש לפנסיה כפול 5. השאלה הנשאלת היא, מהי המשכורת. והאם משכורת מתקופת המנדט, בשנת 1976, יש לחלק אותה לשני חלקים - תוספת יוקר ושכר יסודי? לפי דעתי, זה אבסורד.

א. ירמנס: נושא זה נדון ב-1960 ובהתאם להכרעה שנחקבלה, היה הביצוע. הביצוע שלנו לא נעשה בלי תיאום עם הבוררים. ודרך הביצוע הייתה מוסכמת על הבוררים. במשך 15 השנים שעברו מאז לא היו עוררין על דרך הביצוע. לפני שנה התעוררה בעייה מסויימת לגבי פנסיונרים עובדי המנדט שממשיכים לעבוד בשירות המדינה. הבעייה נדונה עם ההסתדרות והמרכז לבטחון סוציאלי, והוחלט להעלות את יתרת הקצבה שלהם בשליש ולהצמיד את שיטת תשלום תוספת היוקר לגביהם לזו הקיימת לגבי פנסיונרים בכלל. כיוון שהועלתה תביעה דומה על ידי הפנסיונרים של ממשלת המנדט שאינם ממשיכים לעבוד בשירות המדינה, והיתה פסיקה של חברי הכנסת חזני ולויין ז"ל וחברי הכנסת קרגמן יבדל לחיים ארוכים, הבאנו לידיעתו של חבר הכנסת קרגמן מה עשינו לגבי פנסיונרים מימי המנדט שהם עובדי המדינה. חבר הכנסת קרגמן אמר שאין מקום להפללות ויש לנקוט באותה שיטה לגבי פנסיונרים של ממשלת המנדט שאינם עובדים בשירות המדינה באותה שיטה שנוקטים לגבי פנסיונרים של ממשלת המנדט שהם עובדי המדינה כיום. וכך הוגדל הבטיס בשליש ומשתלמת תוספת...

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו: מתי נעשה הדבר?

א. ירמנס: בינואר 1974. משנת 1960 עד 1974 נהגו לפי קביעת הבוררים. כאשר הונהג שנוי לגבי הפנסיונרים של ממשלת המנדט הממשיכים לעבוד בשירות המדינה, הוחלט אותו שנוי לגבי פנסיונרים שאינם ממשיכים לעבוד בשירות המדינה.

לגבי שאלת תוספת היוקר, הבוררים החליטו להכפיל פי חמש ולהמשיך לשלם את הסכום בהתאם לגידול שיחול בשכר השכיר במדינה. כלומר 500 לירות שמקבל פנסיונר של ממשלת המנדט יגדלו בדיוק כפי שגדלות 500 הלירות שמקבל השכיר במדינה.

ל. דיציאן: זה "פירוש רש"י" שאתה נותן.

א. ירמנס: לא עשינו את הדברים על דעת עצמנו. היתה ועדת בוררים ואנו מילאנו אחרי הוראותיה. אנו נמצאים היום 15 שנה אחרי שהדברים נקבעו. ולבוא ולהגיד שפירשנו פירוש חד-צדדי החלטת הבוררים, לא מתקבל על הדעת.

א. רוט: ארגון הפנסיונרים המנדטורים כולל פנסיונרים שהם עובדי המדינה וכאלה

שאינם עובדי המדינה.

ל. דיציאן: ומה מספרם?

א. רוט: היו 2000 ועכשו ישנם 1500 בערך.

ל. דיציאן: אני מבקש לקבל מספרים מדוייקים.

א. רוט: אלה שאינם עובדי המדינה כיום מספרם כ-400-300, וכמחציתם תושבי נצרת והסביבה.

ל. דיציאן:

זאת אומרת שישנם 150-160 יהודים פנסיונרים
מנדטוריים המקבלים פנסיה ואינם עובדים

בשירות המדינה.

א. רוט:

בערך.

הנושא נדון בוועדת הכספים של הכנסת. וכפי
שציין חבר-הכנסת דיציאן, ועדת משנה של ועדת הכספים קבעה כללים לגבי
הפנסיונרים המנדטוריים שלא נקלטו בשירות המדינה, ואינני רוצה להכנס
ענה לשאלה מדוע לא נקלטו בשירות המדינה. כל החבות של ממשלת ישראל
נובעת מההסכם הכספי שנחתם בשנת 1950 ומתייחס לעבודה שנעשתה לפני
קום מדינת ישראל. לפני שנה שוב דנו בנושא, וזו השיטה של היהודים,
שקודם הולכים לוועדה, מקבלים אלפי לירות ומסכמים, ואחר-כך הולכים
לוועדה אחרת - - -

י. יודין:

אולי נפסיק לגנות את עצמנו? מדוע "שיטת
היהודים"?

א. רוט:

מה קבלו הפנסיונרים המנדטוריים ב-1948?
הם קבלו פנסיה על בסיס משכורת היסוד,
ולא על חוספת היוקר. וכך חישבה ממשלת המנדט את הפנסיה. והחשוב נעשה
לפי קצת פחות מ-2% לשנה. באה ועדת הכספים של הכנסת וקבעה, שיש
להכפיל משכורתו האחרונה של עובד המנדט ב-5 - כנראה שזה היה קשור
בשער הלירה - ולתת 2% לכל שנה, החל מגיל 55 וגמור בגיל 65. ואז
קבלו הפנסיונרים המנדטוריים בבת אחת לא פי 5 אלא פי 10. אני חושב
שזו הייתה טעות של ועדת הכספים, כי הממוצע היה פי 8 או פי 10.

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו: מדוע קבעו פי 5?

א. רוט:

כי השער היה 1 לי"ש = 5 לירות. הבריטים
שילמו את הפנסיה רק על שכר היסוד, והוא
היווה מחצית המשכורת. אנו הכפלנו את כל המשכורת פי 5, והתוצאה הייתה
שהפנסיונרים המנדטוריים קבלו בבת אחת פנסיה פי 10 מאשר קבלו ב-1948.
וזה בתוקף מ-1955. כיוון שבהחלטת ועדת הבוררים נאמר: "כפוף לשוויים
במדד", מצאנו לנכון לחלק את המשכורת לשכר יסוד ולחוספת יוקר. וכך
נהגנו מ-1955.

מר דוידסון זמר גסקו ועוד 3 אנשים,
הקוראים לעצמם "ארגון הפנסיונרים המנדטוריים", שאני חושב שאינם
מצייגים אלא 5 אנשים - הלכו לוועדת הכספים. מר קרגמן ידע בדיוק
איך אנו עושים את החשוב. אנו באנו בהצעה להגפיל לפנסיונרים את
הפנסיה. חבר-הכנסת לויין נפטר לפני שנים רבות. חבר הכנסת קרגמן נפטר
לפני כשנה. מר קרגמן השפיק לשוחח על הנושא עם מה חזני ז"ל, והוא
אמר לנו: "דברתי עם מר חזני ואנו שומכים ידינו על מה שאתם עושים." -
אף פעם לא היה ערעור על פסק הבוררים.

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו: אולי תתן לנו דוגמה מעשית?

א. רוט:

בבקשה. אדם בשם גסקו, ממשלת המנדט אישורה
לו פנסיה של 158 לירות ארץ-ישראליות לשנה.

הווה אומר 14 לירות לחודש.

ל. דיציאן:

מה הייתה המשכורת האחרונה שלו בחודש
אפריל 1948?

מר גסקו קיבל 14 לירות ארץ-ישראליות ב-1948.

א. רוט:

על-פי קביעה של מי?

א. ירמנס:

א. רוט:

של ממשלת המנדט.
אני מבקש לדעת מה היתה המשכורת האחרונה
שלו באפריל 1948?

ל. דיציאן:

קבלנו על עצמנו לשלם פנסיה ולא משכורת.
בפסק הבוררים מדובר על משכורת.

א. זרמנט:ל. דיציאן:א. רוט:

בדצמבר 1973 קבל מר גסקו 232 לירות
לחודש ובמרס 1976 - 585 לירות לחודש
ובאפריל 1976 יקבל 643 לירות. וזה אינו כולל אלפי לירות הפרשים שהוא
קיבל. הווה אומר שפנסיונר מנדטורי זה מקבל פי חמשים מאשר קיבל ב-1948.

מ. דורבלס:

כמה שנים עבדו מר גסקו בשירות ממשלת
המנדט?

א. רוט:

18 שנה. והוא יקבל עכשו 643 לירות לחודש.
נשאלתי מה היתה משכורתו ב-1948.
משכורתו ב-1948 היתה כ-60 לירות שטרלינג, כולל תוספת יוקר. מר
ג'רג'ורה מנצרת קיבל משכורת של 13 ל"ש במאי 1948 והיום הוא מקבל
760 לירות לחודש. מר דוידסון קיבל ב-1948 פנסיה של 3 לירות ארץ-ישראליות
בדצמבר 1973 קיבל 103 לירות, במרס 1976 קיבל 200 לירות ובאפריל
1976 קיבל 233 לירות, פי 70 מאשר קבעו לו הבריטים. שירותו בממשלת
הפננט היה קצר יותר, 12 שנה, בדרגה שלאחר דרגת חניך.

לאור נתונים אלה אני חוש שממשלת ישראל
והאוצר נהגו ביד נדיבה בתשלומים אלה, מה גם שיש לזכור שחלפו כמעט
שלושים שנה, והאנשים בהם מדובר אינם מקרי שעד. הם בטחו עצמם בקופות
גמל ולא חלה עליהם הגבלה לגבי קבלת פנסיה אחרת. חרה לי מאד שפורטם
בצחונות שהאוצר מקפח את הפנסיונרים המנדטוריים, כי זה היה חודש-חודשיים
לאחר שהם קבלו הפרשים של אלפי לירות.

מ. דורבלס:

עד כמה שאני מבין אין המדובר בקבוצה
גדולה של אנשים, אלא על כמה מאות אנשים.
יחכן שיש ביניהם אנשים שכל קיומם על פנסיה זו. לכן ברצוני לשאול:
היות ומדובר בקבוצה קטנה של עובדי המנדט, שמילאו צו של המוסדות
הלאומיים, האם אי אפשר להגיע להסדר לפיו הסוכנות תשלם פנסיות אלו?
היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו: הסוכנות היהודית תשלם גם לשאינם יהודים?

מ. דורבלס:

לא דברתי על יהודים ושאינם יהודים.
דברתי על מי שמגיע להם.
הסוכנות איננה צד להסכם.

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו:מ. דורבלס:

אני מציע שהסוכנות תקבל על עצמה תשלום
פנסיות אלו, ואינני אומר למי תשלם ולמי

לא.

י. יודין:

אני זוכר שבזמנו נעשה הסכם עם ממשלת המנדט
לפיו קבלה ממשלת ישראל על עצמה לשלם את
הפנסיה לעובדי המנדט לשעבר. ממשלת ישראל קבלה מהממשלה הבריטית סכום
מסויים כדי לממן את המגיע לעובדי ממשלת המנדט לשעבר. עד כמה שזכור
לי, הסדר זה היה קשור במטבע זר, שממשלת ישראל היתה זקוקה לו. וזה לא
מצשה חשד כלפי עובדי ממשלת המנדט לשעבר. ממשלת המנדט היתה מוכנה
לשאת בהחייבויות בגבולות מסויימים. אני חושב שבהסדר זה היתה
מעונינת ממשלת ישראל מנימוקים שלה. אם אינני טועה, הנימוק המכריע
היה הצורך במטבע זר. נדמה לי שמהסכם זה נבעו החייבויות מפורשות.

לאחר שעברו שנים וחלו שנויים בגובה המשכורות וזוכח האינפלציה הגוברת והצורך להביאה להשוואת הזכויות של עובדי ממשלת המנדט לזכויותיה של אוכלוסיית הפנסיונרים בארץ, נקבעה ועדת בוררים. ברור מהמסמך שלפנינו, שועדה זו הסתמכה על המשכורת האחרונה כנקודת מוצא. ברור שהגדרה "כפול חמש" אינה שרירותית אלא היא קשורה בשער המטבע. לא ברור מהמסמך שלפנינו, האם התחייבה ממשלת ישראל שהמשכורת האחרונה ששילמה ממשלת המנדט, החישוב שיעשה לפיו יהיה השיעור השופי של הפנסיה, או שהשקלה תהיה ניידת, כפי שהיא ניידת לגבי אוכלוסיית הפנסיונרים, המקבלים את הפנסיה שלהם לפי דרגת השכר ולא לפי המשכורת האחרונה. דבר נוסף שאינו ברור הוא - החישוב לגבי תוספת היוקר.

לכן הייתי מציע, כי לפני שהועדה תסיק מסקנותיה בנושא זה, תשוחח עם חבר הכנסת קרגמן שהיה חבר ועדת המשנה של ועדת הכספים שפסקה בנושא זה. לאחר שמיצת חבר הכנסת קרגמן נוכל להחליט אם אנו הולכים לפי האותה הכתובה של ההסכם, או לפי המסלול של ההסדרים הפנסיוניים הנהוגים בארץ.

ה. זיידל:
הסוגיה שלפנינו היא סוגיה עדינה מאד. אני רוצה להפנות תשומת לב הנוכחים, שגם היום יש קרנות פנסיה, שבהן יש הסכמים אחרים לגבי הצמדת הפנסיה. בקרן פנסיה "המגן" צמודה הפנסיה רק לתוספת היוקר ולא לשנויים בשכר.

אני מבקש שנקבל בכתב את הדברים שאמר מר רוט, כדי שאוכל ללמוד את הנושא. אני הייתי רוצה לדעת בכמה אנשים מדובר, מה גילם, מה קבלו ב-1948 ומה הם מקבלים היום. אם מדובר בתלמידי בגיל 70, הם מקבלים קצבת זקנה מהביטוח הלאומי. שאלתי היא, האם מקבלים קצבת הביטוח הלאומי עם תוספת סוציאלית או בלי תוספת סוציאלית. טוב שחבר הכנסת דיציאן העלה את הנושא. אבל לפני שנמליץ או נחליט דבר בנושא זה, הייתי רוצה ללמוד אותו לפרטיו.

ל. דיציאן:
אני שמח שסוף סוף קבלתי מאנשי האוצר את הנתונים שביקשתי - לירות היתה המשכורת האחרונה ו-14 לירות הפנסיה. וכיוון שכתוב במסמך של ועדת המשנה של ועדת הכספים "המשכורת האחרונה", הכוונה היא לאותן לירות. אני הייתי רוצה לדעת, מה היתה המשכורת האחרונה הכוללת של הקצין בן-אפרים ומה הוא מקבל היום, ומה היה מקבל לפי המשכורת הכוללת; הקצין בן-אפרים, אילו פרש היום לפנסיה, מה היה מקבל. כאשר נקבל פרטים אלה, נראה לפנינו את התמונה האמתית.

אני יודע מה היה ערכה של משכורת כוללת של לירות בימי המנדט. אני הייתי סגן מנהל מחלקה בממשלת המנדט, ומשכורתו הכוללת עד דצמבר 1948 היתה לירות. זה לא היה שכום של מה בכך. זה היה שכום שווה לדרגה פונקציונרית ד'. מנהלי מחלקות דרגת שכרם היתה ה'. השופט ד"ר חשין המנוח, שנחקבל למשרתו על פי חוזה מיוחד, קיבל משכורת כוללת של לירות. מר קנטרוביץ שהיה בדרגה הגבוהה ביותר של פקיד יהודי, קיבל משכורת כוללת של 75 לירות.

אינני יכול להתנגד להצעתו של חבר הכנסת יודין לשמוע את יושב-הראש ועדת הכספים, חבר הכנסת קרגמן. אבל אני הייתי מבקש שאנשי האוצר, שיש להם מספרים מדוייקים, ימסרו לנו מספרים מדוייקים על כמה תושבי נצרת מדובר ומהו גילם. עד כמה שידוע לי כל האנשים האלה מחקרבים לגיל 70.

הז"ר ש. ארבל-אלמוזלינו: מונחות לפנינו החלטות ועדת המשנה של ועדת הכספים מיוני 1960. אלו הן ההנחיות שקבעו לגבי תשלום הפנסיה. אני שואלת את אנשי האוצר: בהסכם שבין ממשלת

ישראל ובין הממשלה הבריטית, מה נקבע-כבשים לחישוב הפנסיה, או מהי המשכורת האחרונה לצורך חישוב הפנסיה? האם מה שנקבע בהסכם זה תואם מה שנאמר בסעיף א) של החלטות ועדת המשנה של ועדת הכספים: "כבשים לחישוב הפנסיה תחשב משכורתו האחרונה ששולמה לו על-ידי ממשלת המנדט בשעה שפרש לפנסיה, כפול 5, בתוספת השנויים במדד המחירים לצרכן מתאריך תחילת תקפה של החלטה זו, לפי הכללים הנהוגים לגבי מקבלי משכורת" ובסעיף ב): עבור כל שנת עבודה בממשלת המנדט תשולם לו פנסיה בשיעור של 2% מהכבשים הנ"ל? זו שאלת המפתח. אם החשוב שנעשה על ידי האוצר תואם את הכללים שנקבעו על-ידי ועדת המשנה של ועדת הכספים, אין לנו כבשים לויכוח, אלא אם יש רצון לעשות משהו לפני משורת הדין.

עקרונית מספר האנשים להם נוגע הדבר, אינו קובע. אם נעשה עוול, צריך לתקנו, ואין זה משנה מה מספר האנשים להם נוגע הדבר.

קראתי פסק-הדין של השופט צלטנר בענין זה שניתן בשנת 1957, לפני שועדת משנה של ועדת הכספים טיפלה בו. מתברר שהדברים תוקנו, אחרת הפנסיונרים היו פונים שוב לבית-המשפט.

ל. דיציאן: אינני יודע אם האנשים שדיבר עליהם מר רוט הם האנשים המייצגים בענין זה או לא. אבל הם נוגעים בדבר. הייתי מבקש לאפשר לאיש אחד או שניים מאלה לחופיע לפני הוועדה ולהסביר את הדברים. הם יאמרו בודאי מדוע לא פעלו בענין 12 שנה. אני נכנסתי לענין זה לאחר שפנחה אלי קבוצת אנשים במסגרת הלשכה הפרלמנטרית שאנו מקיימים בחל-אביב. הם הופיעו והציגו לפני את המסמכים לאחר שבדקתי את הענין לכאורה, חשבתי שהוא ראוי לבידור. במקרה שמעתי לפני מספר ימים, שנישו ליצור קשר עם חבר-הכנסת קרגמן לפני שנה. דבר זה לא היה ידוע לי כאשר העליתי את הנושא. אילו היה ידוע לי, הייתי משוחח עם חבר-הכנסת קרגמן.

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו: חבר-הכנסת יודין, אינני יודעת מדוע אנו צריכים להטריח את חבר-הכנסת קרגמן. לפנינו מסקנות ועדת המשנה ומכתבו של יושב-ראש הוועדה, חבר הכנסת קרגמן בענין תוספת היוקר. בזמנו נקבע הסדר בענין תוספת היוקר לגבי אוכלוסיית הפנסיונרים במדינת ישראל שהיתה מקופחת בצורה משוועת. חבר-הכנסת קרגמן הציג להחיל הסדר זה על פנסיונרים של ממשלת המנדט. (קורא מכתבו של חבר-הכנסת קרגמן). אני מניח שבקבות המלצות ועדת זוסמן בענין תוספת היוקר, נשתנו הדברים גם לגבי הפנסיונרים.

א. ירמנס: כן, אבל השכום שהוסף להם לפני שנכנסו לתקופת המלצות ועדת זוסמן, נשאר.

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו: להצעתו של חבר-הכנסת דרובלס, אני סבורה שאין מקום להטיל על השוכנות דברים שאינם במסגרת תפקידיה. ממשלת ישראל עשתה את ההסכם, קבלה כסף ולמעשה קנתה את הזכויות של העובדים. היא צריכה לזאת בזה. לשכונות יש מספיק תפקידיים.

מ. דרובלס: יתכן שהשוכנות היהודית תהיה מוכנה לקבל על עצמה ענין זה.

א. ירמנס: ממשלת ישראל קבלה על עצמה חבות לגבי שכום מסויים, והיא קבלה חבות מפורשת

אין לנהוג בסכום זה.

מ. דרובלס: שאלו את הפנסיונרים אם הם מסכימים?

א. ירמנס: ההסכם נעשה על דעתם.

מ. דרובלס: כולם חתמו?

א. ירמנס:

אינני יודע. ודאי היה שיקול לממשלת ישראל, כאשר קבלה על עצמה התחייבות זו. בשנת 1960, כלומר עשר שנים אחרי חתימת ההסכם, באה ועדה נכבדה - ועדת משנה של ועדת הכספים - וקבעה דברים ברורים. מייד, למחרת קבלת ההחלטות, עוד בטרם הגיעו לידי מר רוט, הן היו בידי הנציגות של הפנסיונרים, והיא עמדה על ביצוע ההחלטות על כל תג שבהן. ואנו ביצענו כל הזמן החלטות אלו כאשר נאמר בהן במפורש: "כבשים לחישוב הפנסיה תיחשב משכורתן האחרונה ששולמו לו על ידי ממשלת המנדט בשעה שפרש לפנסיה כפול 5, בתוספת השנויים במדד המחירים לצרכן לפי הכללים הנהוגים לגבי מקבלי משכורת". אם חבר-הכנסת דיציאן טוען שבינתיים עלה שכרו של השוטר, והפנסיה לא גדלה באותה מידה, הדבר נכון. שכרו של השוטר עלה כתוצאה מתוספת היוקר וכתוצאה מהעלאות השכר שהיו בחקופה זו. אך העלאות השכר לא היו חלק מהפשיקה של ועדת המשנה של ועדת הכספים לגבי הפנסיונרים של ממשלת המנדט. לא קבלנו על עצמנו להצמיד את הפנסיה להעלאות השכר במדינה.

ל. דיציאן:

לפי ההסכם - - -

א. ירמנס:

לפי ההסכם מגיעה רק תוספת יוקר ולא תוספות השכר. לגבי הפנסיונרים של ממשלת המנדט חל רק דבר אחד, כפי שנקבע בהחלטות ועדת המשנה של ועדת הכספים - שנויים במדד המחירים לצרכן מתאריך ההחלטה.

ל. דיציאן:

אדם קיבל ב-15 במאי 1948 משכורת כוללת של 600 לירות. תכפיל 60 לירות פי 5 ותקבל

300 לירות.

א. ירמנס:

אינך יכול להכפיל את המשכורת כולה ב-5. בשעיף ב.10. (ב) של החלטות ועדת המשנה של שנת עבודה בממשלת המנדט תשולם לו פנסיה

ועדת הכספים כתוב: "עבור כל בשיעור של 2% מהבסיס הנ"ל".

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו:

לגבי אדם שעבד 18 שנה בשירות ממשלת המנדט החישוב צריך להיות 18 שנה כפול 2% כפול 5,

ולא 60 לירות כפול 5.

ל. דיציאן:

ב-1955 איש כזה היה צריך לקבל 108 לירות.

א. רוט:

וסכום זה הוא קיבל.

א. ירמנס:

אנו ביצענו פסק הבוררות בדיוק, ומה שחסר בין מה שהיו הפנסיונרים רוצים לקבל ובין מה שנקבע בפסק הבוררות, אלו הן העלאות השכר. הפנסיונרים לא קבלו העלאות שכר. הם קבלו "כפול 5" ותוספת יוקר. ערעור על כך היה לפני הבוררות, אבל הבוררות לא קבלה את הקונספציה של הצמדה לשכר.

ל. דיציאן:

על יסוד מה נחתם עכשו תוספת של 30%?

א. ירמנס:

בעקבות בעייה שהעלתה ההשתדרות הכללית לגבי כלל הפנסיונרים בארץ, הוחלט להגדיל להם את הפנסיה בשליש, על מנת לתת פצוי. בא חבר-הכנסת קרמני ואמר: כך אחת נוהגים לגבי פנסיונרים שממשיכים לעבוד בשירות המדינה, תנהגו כך גם לגבי פנסיונרים שאינם עובדים. וכך נהגנו.

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו:

מה השנוי שחל בעקבות המלצות ועדת שושמן?

א. ירמנס:

בהסכם עם המרכז לבטחון סוציאלי ולפי פשיקה של מוכיר ההשתדרות, מר משל, לאחר שהוחלט

על ביטול התקרות לגבי תשלום תוספת היוקר, ותוספת היוקר משתלמת על כל השכר, כל הסכום שהצטבר צריך היה להוריד. אבל אנו אופרים: לא נוריד שום סכום, מה שקבלו - קבלו, ומהיום יקבלו את תוספת היוקר המלאה לפי המלצות ועדת זוסמן.

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו: תוך הגבלה של 70%?
א. ירמנס: כן.

ל. דיציאן: פנסיונר של ממשלת המנדט שקיבל ב-1.7.75 500 לירות - - -

א. רוט: יקבל עכשו 550 לירות, בעקבות תשלום תוספת יוקר של 10%.

י. יודין: נציגי האוצר טוענים שבהסכם אין מדובר על הצמדת הפנסיה להעלאות שכר. לי הדבר אינו ברור. אם נקבע שיש להכפיל את המשכורת האחרונה בחמש, פירוש הדבר שהמשכורת האחרונה היתה צמודה לשער הלירה שטרלינג.

א. ירמנס: לא. אין לכך כל קשר לשער המטבע. מ-1948 עד 1961 לא שילמו כל תוספת יוקר. באה הועדה ואמרה שמכאן ואילך היא מצמידה את הפנסיה לשנויים במדד המחירים. ולגבי התקופה שמ-1948 עד 1961, עשתה הועדה את החישוב בכמה השתכמה ההתייקרות וקבעה "כפול 5". אין לזה קשר לשער המטבע. הועדה לא אמרה שהחישוב ייעשה לפי שער המטבע. היא אמרה במפורש שלא לפי שער המטבע, אלא לפי מדד המחירים לצרכן. אילו רצתה הועדה לומר לפי שער המטבע היתה אומרת זאת. אבל היא אמרה "כפול חמש", שזה מייצג את ההתייקרות מ-1948 עד 1961.

י. יודין: בהחלטות הועדה לא כתוב "לפי שער המטבע" ולא כתוב ההפך. כתוב "כפול 5".

א. ירמנס: לפי הסיפא של ההחלטה אתה יכול לראות שאין כל הצמדה לשער המטבע.

י. יודין: אני משוכנע שהמדובר בקבוצה קטנה של אנשים, ואני משוכנע שלממשלת ישראל אין שום עניין לנהוג שלא בדין צדק כלפי קבוצה זו. אם משאירים את שכר היסוד כפי שהיה לפני 28 שנה, ללא כל קשר עם ההתפתחויות שחלו בינתיים, ללא הצמדה להעלאות השכר או לשער הלירה שטרלינג, בעיני זה פתרון בלתי צודק. והראייה, שועדת המשנה של ועדת הכספים עוד ב-1960 החליטה שיש להכפיל את הסכום פי חמש בהתחשב בהתייקרויות. אם הועדה שלנו תבדוק את הנחונים, יכול להיות שהיא תחליט על "ניתוח קוסמטי"; דהיינו לא "כפול 5", אלא כפול 10.

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו: אני חושבת שהסדר החדש לגבי תוספת היוקר, גרם לשנוי רציני. אינני חושבת שאנו יכולים להתחיל לדון מחדש בשוגיה זו, לאחר שהבסיס נקבע על-ידי ועדת משנה של ועדת הכספים של הכנסת. האם נערער בסיס זה?

ל. דיציאן: ההסדר לגבי תוספת היוקר, בעקבות המלצות ועדת זוסמן, לא הכפיל את הפנסיה שמקבלים פנסיונרים של ממשלת המנדט.

א. רוט: מה שהיה בדצמבר הוכפל, כי התווסף שלישי תוספת יוקר, וכל פנסיה עד 400 לירות

שולמה עליה תוספת יוקר מלאה.

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו:

אינני בעד זה שנפתח את הנושא מחדש, ונקבע בשיט אחר.

י. יודין:

אם אנו לא נעשה זאת, מישהו אחר יעשה זאת.

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו:

אני הייתי מבקשה להמציא לנו רשימה של הפנסיונרים עליהם מדובר, חוץ פירנט מלא, האם עבדו או עובדים במקום עבודה אחר, ואם פרשו ממקום עבודה אחר, האם הם מקבלים פנסיה נוספת.

ל. דיציאן:

כמה פנסיונרים קבלו פחות מ-400 לירות?

א. רוט:

רובם.

י. יודין:

בזמנו טיפלתי בענין הפנסיה של עובדי מפעם ים המלח. חלק מעובדי מפעל ים המלח נקלטו בשירות מדינת ישראל ונעשו עובדי המדינה וחלק המשיך לעבוד במקום אחר וחלק הפסיק לעבוד. לגבי אלה שנקלטו בשירות המדינה, נקבעו הדברים באורח אינדבידואלי לגבי כל מקרה.

א. ירמנס:

אתה מדבר על אלה שהמשיכו לעבוד בשירות מדינת ישראל?

י. יודין:

לא כולם נתקבלו לשירות המדינה.

אם מדינת ישראל קבלה על עצמה התחייבות לגבי הפנסיונרים של ממשלת המנדט, אני חושב שצריכה להיות הצמחה לעקרון אוביקטיבי או התחשבות מירבית ברוח ההסכם שנעשה, אם אין הולכים על-פי אחד מקריטריונים אלה, ממשלת ישראל מתנכרת לעובדים אלה.

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו:

אינני מקבלת ביטוי זה. לגבי עובדי ממשלת המנדט שהמשיכו לעבוד בשירות מדינת ישראל, ניתנה שמכות לנציב שירות המדינה, להוסיף מספר שנות וחוק לצורך הישוב הפנסיה. אלה שלא המשיכו לעבוד בשירות מדינת ישראל, קבלו מה שנקבע על ידי ועדת משנה של ועדת הכספים של הכנסת. האם בכך יש משום התנכרות?

מ. דרובלס:

אינני חושב שממשלת ישראל מתנכרת לעובדים אלה או אחרים. אני יוצא מתוך הנחה שממשלת ישראל מקיימת פסק הבוררות בתוספת שבאה לידי ביטוי בכמתבו של יושב-ראש ועדת הכספים, חבר-הכנסת קרגמן.

חלק גדול מעובדי ממשלת המנדט הלכו לעבודה זו על פי צו המוסדות הלאומיים. והיום מדובר על 180 פנסיונרים יהודים שנותרו בחיים ויש לאפשר להם להתקיים בכבוד עד 120 שנה. אני מבין שכמדינת חוק, איננו יכולים להבדיל בין אזרח לאזרח. לכן אני מציע שלגבי אנשים ששירתו בממשלת המנדט על פי צו המוסדות הלאומיים ימצא הפתרון באמצעות הסוכנות היהודית. אני חושב שחובתה המוסרית של הסוכנות לדאוג לאנשים אלה. אינני מציע שכל הסכום ישולם על ידי הסוכנות. אבל אם יש 20-30 איש, שכל קיומם על קצבה זו, אני מציע שהסוכנות תשלם את הפנסיה שלהם.

ל. דיציאן:

אני חוזר על בקשתי, כי לפני שהועדה תסכם את הדיון, תשמע אחד או שניים מהנוגעים

בדבר.

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו:

נמלא בקשה זו באחת הישיבות הקרובות.

ל. דיציאן:

אני אשוחח אתם, ואם יתברר שאין צורך להזמין, לא יוזמנו.

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו: אני חוזרת על בקשתי להמציא לנו את הפרטים שציינתי.

א. רוט: יכול להיות שכאשר מילאו את השאלונים ציינו אם הם עובדים או לא. מה שאוכל להמציא זה גילם של האנשים. איפה עבדו כל הזמן מאז קום המדינה, אינני יודע. יתכן שאחד מהם היה לעובד שכיר במקום כלשהו והשני ביטח עצמו בקרן פנסיה.

ל. דיציאן: אני הייתי מבקש שתמציאו לנו פירוט השוואתי של הפנסיה שמקבלים פנסיונרים של ממשלת המנדט ופנסיה שמקבל מי שמורום היום בגיל 60 לאחר 12 שנות שירות בשירות מדינת ישראל והוא באותה דרגת משכורת.

י. יודין: אני מבקש לראות את ההסכם בין ממשלת ישראל ובין ממשלת בריטניה.

א. רוט: האמנה שנחתמה מופיעה ברשומות משנת 1950.

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו: אמנה זו נחתמה בודאי לא רק עם מדינת ישראל אלא עם כל המדינות בהן היה מנדט בריטי.

ל. דיציאן: לא, זה הסכם מיוחד לגבי ישראל.

היו"ר ש. ארבלי אלמוזלינו: הישיבה נעולה.

הישיבה ננעלה בשעה 16.15